

The European Law Students' Association

WARSZAWA

Relacja z konferencji naukowej :

„Quo Vadis Femina”

Warszawa, 19 V 2015

elsa

The European Law Students' Association
WARSZAWA

elsa

The European Law Students' Association
WARSZAWA

KONFERENCJA

Quo Vadis Femina?

2015

“ Nie pozostając w obojętności na postanowienia konwencji stambulskiej, zagłębimy się w prawno-społeczne aspekty równouprawnienia kobiet i mężczyzn w Polsce. Na naszych oczach rozegra się swoista gra poglądów kontra utarte schematy i głęboko zakorzenione uprzedzenia. ”

Uniwersytet Kardynała
Stefana Wyszyńskiego

Aula Schumana na Kampusie
Wóycickiego 1/3 w budynku 21

19 **maja**
2015 r.

PANEL I (12:15-13:30): **Kto zna przeszłość, ten ma władzę nad przyszłością** (dr Magdalena Wilczek-Karczewska, dr Anetta Głowacka-Penczyńska)

PANEL II (13:30-15:45): **Tradycja kontra nowoczesność, czyli problematyka Konwencji Stambulskiej** (Barbara Grabowska-Moroz, dr Małgorzata Dziewanowska, Zofia Roguska, mgr Karolina Dobrowolska)

PANEL III (15:45-17:45): **Szklany sufit: prawda czy fikcja?** (dr Sylwia Różycka-Jaroś, mec. Aldona Pietrzak)

Partnerzy ELSA Warszawa:

SQUIRE
PATTON BOGGS

MAGNUSSON

Rada Izby Komorniczej
w Warszawie

Partner wydarzenia:

Patronaty honorowe:

Patronaty:

Patronaty medialne:

Wolters Kluwer

BUSINESS
WOMAN & life

Bez Togi student.LEX.pl

Informacje ogólne:

TERMIN

Warszawa, 19 V 2015

MIEJSCE

Aula Schumana

Auditorium Maximum UKSW

ul. Wóycickiego 1/3, Warszawa

ORGANIZATOR

Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa

ELSA Warszawa

Moderator:

Aldona Michalak – przewodnicząca zarządu głównego Ligi Kobiet Polskich.

Zaproszeni prelegenci:

Dr Anetta Głowacka-Penczyńska – adiunkt w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych UKW w Bydgoszczy.

Dr Magdalena Wilczek-Karczewska – adiunkt w Katedrze Historii Ustroju i Prawa w Polsce na Wydziale Prawa i Administracji UKSW.

Barbara Grabowska-Moroz – magister prawa na Wydziale Prawa i Administracji UW; od lipca 2010 do czerwca 2011 koordynator Programu Spraw Precedensowych HFPC.

Dr Małgorzata Dziewanowska – adiunkt w Instytucie Prawa Karnego, zakładzie kryminologii na Wydziale Prawa i Administracji UW.

Dr Sylwia Różycka-Jaroś – adiunkt w Zakładzie Prawnych i Społecznych Badań Integralno-kulturowych UW; wiceprzewodnicząca ds. programowych Ligi Kobiet Polskich Warszawa.

Zofia Roguska - analityk Instytutu Ordo Iuris

Mgr Karolina Dobrowolska - doktorantka z Wydziału Prawa i Administracji UW

Mec. Aldona Pietrzak - radca prawny, wspólnik w kancelarii prawnej GESSEL

Gość honorowy :

Wacława Mielewczyk - przedstawicielka stowarzyszenia sędziów w stanie spoczynku - Sądu Najwyższego i Sądu Okręgowego w Warszawie.

Przebieg konferencji:

Dnia 19 maja 2015 roku w Auli Schumana w budynku 21 (Auditorium Maximum) Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego odbyła się konferencja naukowa pt.: „Quo Vadis Femina?”, organizowana przez Grupę Lokalną ELSA Warszawa. Gośćmi wydarzenia byli dr Anetta Głowacka-Penczyńska, dr Magdalena Wilczek-Karczewska, Barbara Grabowska-Moroz, dr Małgorzata Dziewanowska, dr Sylwia Różycka-Jaroś, Zofia Roguska, mgr Karolina Dobrowolska oraz mec. Aldona Pietrzak, a także gościnnie wystąpiła sędzia Wacława Mielewczyk. Całą konferencję poprowadziła w roli moderatora Aldona Michalak, przewodnicząca Ligi Kobiet Polskich.

Celem konferencji było głębsze przyjrzenie się problemowi dyskryminacji kobiet w Polsce oraz przedstawienie gościom konferencji szeroko pojętego feminizmu, analizując to zjawisko od momentu jego powstania, aż do czasów współczesnych. Pragnęliśmy także zagłębić się w prawdziwe znaczenie Konwencji Sтамбуlskiej, omówić jej główne cele oraz zmiany jakie wnosi, jak i również

spojrzeć z różnych punktów widzenia na kwestię wprowadzenia w życie jej postulatów. Dodatkowo, naszym zamiarem było zaprezentowanie prawno-społecznych aspektów równouprawnienia kobiet i mężczyzn w Polsce.

Podczas pierwszego panelu rozpoczętego wystąpieniem dr Anetty Głowackiej-Penczyńskiej, w myśl twierdzenia „kto zna przeszłość, ten ma władzę nad przyszłością” mieliśmy okazję przyjrzeć się procesowi formowania się praw kobiet. Przeszliśmy od ery nowożytnej, kiedy to modne stało się rozprawianie o kobietach, jednak ich pozycja społeczna była ściśle związana z pozycją męża, a wykształcenie sprowadzało się jedynie do przygotowania kobiet do prowadzenia domu, poprzez okres baroku, gdzie ideałem była pobożna, wstydliva, posłuszna i małomówna niewiasta, ale rozpoczęły się już dyskusje o dopuszczeniu kobiet do nauki w szkołach przyklasztornych, aż do XVII wieku, w którym to mimo, iż dostęp do urzędów i godności miejskich był całkowicie zamknięty dla kobiet, jednak zależnie od stanu społecznego mogły one posiadać własny majątek (zwłaszcza wdowy), miały uprawnienia spadkowe, a niekiedy, po śmierci małżonka mogły posiadać prawo do opieki nad swoimi dziećmi.

Kolejnym prelegentem, przedstawiającym obraz życia kobiet w XIX wieku, była dr Magdalena Wilczek-Karczewska. Rozpoczęła prezentując nam w jaki sposób pisana przez mężczyzn historia Polski pozbawiła czasy współczesne ówczesnego, szczegółowego, obrazu Polek – rozwiedzono się o zagranicznych królowych i cesarzowych, magnatkach – nie poświęcając jednak uwagi pochodzącym z Polski średniozamożnym szlachciankom czy mieszczańkom. Zaprezentowała nam obraz historycznej kobiety jako znajdującej się wiecznie pod opieką mężczyzny, niemogącej występować przed sądem, a dodatkowo naznaczonej przez mężczyzn piętnem Ewy. Następnie omówiony został przebieg emancypacji kobiet oraz ciekawy przykład krajów Skandynawskich, gdzie ruch feministyczny był propagowany w początkowej fazie, co zaskakujące, głównie przez mężczyzn. Jednym z jego zwolenników był między innymi dramaturg Henryk Ibsen, autor „Domu Lalki” funkcjonującego pod tytułem „Nora” – swoistego manifestu społeczeństwa XIX wieku, które widziało potrzebę walki o prawa kobiet. Podczas wystąpienia poruszony został także temat stereotypu Matki Polki, Uniwersytetu Latającego oraz Izabeli Moszczeńskiej-Rzepackiej – polskiej publicystki, feministki i działaczki społecznej, założycielki Ligi Kobiet Pogotowia Wojennego, które następnie przekształciło się w Ligę Kobiet Polskich.

Drugą turę referatów wygłoszonych w ramach kolejnego panelu "Tradycja kontra nowoczesność, czyli problematyka Konwencji Stambulskiej" rozpoczęła mgr Barbara Grabowska-Moroz, wygłaszając komentarz do problematyki postrzegania Konwencji Stambulskiej jako zagrożenia dla konstytucjonalnej tradycji. Podczas wystąpienia wymienione zostały także niektóre cele Konwencji CAHVIO, takie jak: walka z przemocą domową oraz przemocą wobec kobiet oraz równość płci. Ponadto omówiliśmy znaczenie możliwości wydania nakazu opuszczenia lokalu oraz ścigania za przestępstwo gwałtu z urzędu (a nie jak dotychczas – na wniosek), jak i również zakazu dyskryminacji. Poruszona została także kwestia sposobów zapobiegania przemocy domowej poprzez eliminowanie zachowań i wzorców społecznych opartych na niższości wobec kobiet, wykorzenienie stereotypów występujących w społeczeństwie, nałożenie na państwo obowiązku zapewnienia szkoleń dla specjalistów (w tym prawników) oraz stworzenia programu, dzięki któremu sprawcy będą leczeni z wszystkiego, co sprzyja ich wzrostowi agresji. W kolejnej części mgr Barbara Grabowska-Moroz, wypowiadając się na temat tego, co dokładnie zmienia konwencja stwierdziła, iż na gruncie Europejskiego dorobku, nie ma niczego, co mogłoby być zmienione – ponieważ nie ma europejskich standardów w zakresie zwalczania przemocy domowej. Podczas spotkania przeanalizowaliśmy na koniec dwie sprawy, które trafiły do Międzynarodowego Trybunału Spraw Człowieka, w świetle konwencji stambulskiej – sprawę Opus przeciwko Turcji, a także Skrzek przeciwko Polsce.

W następnym wystąpieniu swój komentarz na temat wprowadzenia w życie postulatów Konwencji Stambulskiej wygłosiła mgr Karolina Dobrowolska, przedstawicielka Instytutu na rzecz Kultury Prawnej „Ordo Iuris” oraz doktorantka na Wydziale Prawa i Administracji UW. Zaprezentowała nam dokładną analizę głównych założeń konwencji CAHVIO, wykazując, iż wyraża ona przekonanie o istnieniu płci społeczno-kulturowej, determinującej występowanie zjawiska przemocy w społeczeństwie, a także tworzy nierówne stosunki władzy między kobietami i mężczyznami. Co więcej zauważyła, że występujące w niej postulaty propagują zwalczanie zwyczajów religijnych, opartych na idei niższości kobiet lub na stereotypowych rolach kobiet i mężczyzn, a także powodują konieczność wyłączenia perspektywy płci społeczno-kulturowej do wszelkich działań państwa, w tym edukacji. Opowiedziała nam również o trzech falach feminizmu, różnym podejściu do kategorii Gender i taktyce boomerangu. Ponadto wskazała dlaczego konwencja CAHVIO osadzona jest w bardzo ewidentnym kontekście ideologicznym argumentując, iż Gender jest dla niej jej fundamentalnym założeniem i stanowi jej integralną część. Dodatkowo zignorowano tutaj główne czynniki powodujące występowanie zjawiska przemocy, a użyte w konwencji pojęcie stereotypu jest niezwykle pojemne znaczeniowo i zwykle pokrywa się z tym co feministki II i III fali uznawały za „pułapkę kobiet”.

Kolejny referat w sprawie konwencji CAHVIO przedstawiła pani Zofia Rogulska, również przedstawicielka Instytutu Ordo Iuris. Zapoznała nas z szeregiem rozwiązań wyrażonych w konwencji, budzących istotne wątpliwości, zwłaszcza natury konstytucyjnej. Argumentowała między innymi, iż system aksjologiczny zawarty w Konwencji jest nie do pogodzenia z polskim porządkiem konstytucyjnym, przepisy prawa polskiego zapewniają kobietom co najmniej jednakowy standard ochrony jak rozwiązania konwencyjne, a sama konwencja nie stanowi skutecznego instrumentu zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet, ponieważ twórcy Konwencji nie zidentyfikowali rzeczywistych zagrożeń i źródeł przemocy. W swoim wystąpieniu zwróciła również uwagę, na fakt, że mająca działać na mocy Konwencji CAHVIO grupa GREVIO może służyć wywieraniu presji w kierunku legalizacji i upowszechnienia aborcji, a rozwiązania konwencyjne stwarzają kontekst normatywny mogący prowadzić do rozchwiania aksjologicznych podstaw polskiego ustroju, otwierając furtkę do kwestionowania chronionego konstytucyjnie modelu rodziny oraz praw rodziców do wychowania swoich dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Dodatkowo wskazała, że konwencja wprowadza dyskryminację mężczyzn i tym samym jest sprzeczna z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa oraz zasadą równości płci. Co więcej, budzi ona istotne wątpliwości z perspektywy konstytucyjnych gwarancji prawa do obrony i prawa do sądu, a co istotne sama ratyfikacja Konwencji wiązałaby się z ponoszeniem przez Polskę istotnych obciążeń finansowych.

Panel dotyczący Konwencji Stambulskiej zamknęła dr Małgorzata Dziewanowska wymieniając możliwości oraz obowiązki nakładane przez konwencję na państwo, takie jak: szkolenia, będące podstawą do zapobiegania i leczenia tego zjawiska, dodatkowe finansowanie schronisk, utworzenie telefonów zaufania, które w znacznym stopniu mogłyby przyczynić się do przeciwdziałania przemocy domowej. Zaznaczyła ponadto, jak ważna jest obserwacja i wspieranie nie tylko osób będących ofiarami przemocy domowej, ale też ich świadków – dzieci, gdyż wychowywanie się w takim środowisku, może powodować powielanie wzorców wyniesionych z domu w przyszłości. Poruszony został również temat artykułu 52 konwencji, możliwość stosowania eksmisji i zakazu zbliżania się, a także artykuł 48, a zatem zakaz stosowania obowiązkowych sposobów rozwiązywania sporów, oraz problematyki przemocy ekonomicznej.

Podsumowując wystąpienia na temat Konwencji CAHVIO wypowiedziała się sędzia Wacława Mielewczyk konfrontując znaczenie Konwencji Stambulskiej z realnymi problemami oraz rozwiązaniami jakie wprowadzenie jej w życie by przyniosło, a także zaznaczając, że miałyby ona znaczenie i wpływ nie tylko na związki zalegalizowane, ale również chroniłaby osoby żyjące w konkubinacie.

Ostatni panel zatytułowany „Szkłany sufit: prawda czy fikcja?” rozpoczęła dr Sylwia Rożycka-Jaroś opowiadając o problemach jakie kobieta napotyka w drodze do sukcesu, zaznaczając w ramach wstępu, iż o ile istnieją różne sposoby jego oceny to każdy opisuje go jako możliwość realizowania siebie zarówno w sferze życia zawodowego, jak i prywatnego. Następnie zarysowany został problem braku pewności siebie oraz własnej wartości, przekładający się również na to, iż według przeprowadzonych badań absolwentki uczelni wyższych w momencie kiedy rozpoczynają proces rekrutacji i startują w szranki z mężczyznami to proponują pracodawcy mniejsze wynagrodzenia niż im się naprawdę należy. Dodatkowo według badań różnica między zarobkami kobiet i mężczyzn pracujących na tych samych stanowiskach wynosi całe 20%. Poruszony został również poważny problem braku kobiecej solidarności w biznesie – nie wspierają się nawzajem w rozwoju kariery i traktują jako przeciwników oraz potencjalną konkurencję. Nakłada się na to jeszcze brak wsparcia instytucjonalnego, mogącego spowolnić rozwój zawodowy, sprawiając, że pojęcie „szkłany sufit” wciąż jest obecne. Omówiony został temat parytetów w zarządzie i radach nadzorczych spółek Skarbu Państwa, a także pozycji na rynku posiadającej dzieci Polki oraz potrzeby zmian ustrojowych, które mogłyby na nią wpłynąć.

Wystąpienie zakończone zostało refleksją, iż nigdy w historii (ani naszego kraju, ani Europy) kobietom nie żyło się tak dobrze, ani nie posiadały tylu praw –

mamy możliwość wyboru każdego zawodu, studiowania na każdej uczelni, zdecydowania czy chcemy założyć rodzinę czy może nie – ale mimo wszystko to pokolenie kobiet jest najbardziej sfrustrowanym i obciążonym. Kobiety wkroczyły w sferę życia publicznego, ale w sferze życia prywatnego niewiele się zmieniło. Mają być perfekcyjne zarówno w sferze życia zawodowego jak i rodzinnego. A co ciekawe (i zarazem smutne) nigdy wcześniej tak duży odsetek matek nie posiadał tak dużego braku wiary co do własnych umiejętności rodzicielskich. Wymagają od siebie zorganizowania, perfekcyjności, rozwoju, kreatywności zawodowej oraz bycia piękną i wyglądaną w każdej chwili „jak milion dolarów” – co przelożyło się na odmówienie sobie nawet prawa do prezentowania widoku dojrzałej kobiety. Swoje przemówienie dr Sylwia Rożycka-Jaroś zakończyła apelem, by nie być we wszystkich sferach idealną, skoncentrować się na tym co jest ważne, nie dać się wciągnąć w pułapkę perfekcji, a sukces stanie się i tak naszym udziałem.

Na koniec trzeciego panelu o roli kobiet w tworzeniu systemu prawnego oraz w zawodach prawniczych opowiedziała mecenas Aldona Pietrzak, radca prawny i współpracowniczka kancelarii GESSEL. Podzieliła się z uczestnikami konferencji swoim doświadczeniem z wykonywania zawodu oraz zaznaczyła, że rzeczywistość zawodowa ukształtowała u niej pogląd na życie określany jako „niechęć do etykietek”. Zaznaczyła iż bycie definiowanym przez to, że jest się kobietą lub inny przymiotnik jest czymś co bardzo ogranicza, chociaż nadal nie tak zle, jak określanie siebie samych jako cichych, grzecznych, nieasertywnych, za słabych i ograniczając się w najgorszy z możliwych sposobów. Świat zewnętrzny powinien być światem kompetencji, a nie emocji czy płci. Dodatkowo, niezależnie od liczb, kobiety są niezwykle istotnym elementem świata prawniczego w każdym jego rozumieniu – stosowaniu, realizowaniu, studiowaniu i bycia konsumentem tego prawa. Przeanalizowaliśmy udział kobiet w parlamencie, omawiając niechęć do kandydowania oraz głosowania na kobiety, a także liczbę kobiet w samorządach terytorialnych oraz w zawodach prawniczych.

Podczas końcowej dyskusji poruszany był termin braku solidarności kobiet, a także jakie wskazówki można by dać kobietom, aby zaczęły wierzyć w siebie, umiały sobie radzić ze stresem oraz budować własny wizerunek oraz by miały odwagę sięgać po więcej i stawiać przed sobą co raz to nowe wyzwania. Konkluzją

było to, aby nie bać się konfrontacji z rzeczywistością, czy byciem ocenianym, nie bać się porażek i nie bycia wystarczająco dobrą, by każdą porażkę traktować jako lekcję, która nas rozwija i czyni lepszymi oraz by w końcu zauważyć, że niewiele jest sytuacji w których konsekwencje naszego zachowania mają wpływ na całe nasze życie. Ważne jest również, by wiedzieć, że to my i nasze decyzje mamy wpływ na nasze życie, nawet, gdy zdarzają się sytuacje losowe – to jak sobie z nimi poradzimy, zależy całkowicie od nas. Mamy moc by odnieść sukces, jeżeli tylko odważymy się po niego sięgnąć i walczyć o niego wytrwale, gdyż nic co jest wartościowe nie przychodzi łatwo. Uczestnicy mieli również możliwość usłyszenia odpowiedzi na pytanie o to, czy kobiety przedsiębiorcze i pełne sukcesu są traktowane przez otoczenie negatywnie oraz czy pracując w zawodzie prawnika nasze prelegentki spotkały się z traktowaniem z góry lub prośbą o przydzielenie innego prawnika - mężczyzny.

Konferencję zakończyło tradycyjne podziękowanie za przybycie oraz wygłoszone referaty, a także krótkie podsumowanie wygłoszone przez moderatora spotkania, panią Aldonę Michalak, która wskazała, że na konferencji mieliśmy okazję wysłuchać wypowiedzi różnych kobiet, z różnymi spojrzeniami, w różnym

wieku, posiadającym odmienne doświadczenie życiowe na wiele kwestii. Mieliliśmy okazję nie tylko pogłębić wiedzę na tematy historyczne, zagadnienia dotyczące konwencji stambulskiej oraz omówić problemy spotykane przez kobiety w drodze do sukcesu, a także w realizacji w zawodach prawniczym. Ponadto otrzymaliśmy pewnego rodzaju mobilizację – do zadawania pytań, rozwijania się, zastanowienia się nad kwestią regulacji prawa kobiet w Polsce oraz do walki z stereotypami i utartymi schematami, a co najważniejsze – do walki o pewność siebie, o bycie sobą w każdej sytuacji. Do dążenia w kierunku, który sami sobie wyznaczymy i co najważniejsze – do patrzenia przed siebie i w siebie, ponieważ tylko to może zapewnić nam prawdziwy sukces i spełnienie w życiu.

Tekst: *Sandra Celińska*

Foto: *Karol Wilczyński*